

17. mai hovedtale 2023

Kjære Asker - gratulerer med dagen!

Vi er heldige som har en så spesiell, kjær og identitetsbærende tradisjon med barnetoget som får hilse kronprinsfamilien på Skaugum. Det er rett og slett rørende å følge den store flokken – ja TOGET – av barn og musikanter fra Skaugum og ned hit til torget. Først av skolene i år gikk Asker internasjonale skole som ferier ti-årsjubileum – et flott uttrykk for hvor mangfoldig Asker er.

17. mai gir virkelig anledning for oss alle til å kjenne oss som del av det store fellesskapet.

Og ordet som fyller meg i dag er TAKK. Først og fremst - takk for dette landet som vi er så inderlig glade i!

Takk til alle som bidrar med musikk, sang og stemning, og takk til alle som tar finstasen på og lager høytidsstemningen i hele Asker i dag.

Takk til alle som bidrar til lek og felleskap på skoler og torg, og som sørger for en møteplass for de få eller de mange. Takk til alle som har vasket, pyntet, heiset flagg og klargjort den vakre bygda vår til fest.

Og takk til alle som har kostet de enorme mengdene med grus så gatene våre er farbare for sykler, fotgjengere og 17. maitog... De siste ukene har vi sett oss rundt og tenkt: håper de rekker rundt i alle gater! Og jammen ser det bra ut i dag!

Denne vinteren HAR vært lang, kald og tidvis holkete – og i år tror jeg vi er mange som har lengtet ekstra mye etter våren - som endelig er kommet!

Kanskje er dere som meg – jeg elsker tradisjoner! Jeg liker det forutsigbare, at det samme gjentar seg – slik vi hvert år gleder oss over at barnetogene og borgertogene alltid er i rute. Og vi vet at alle barn har aktiviteter å være med på.

Denne festdagen kommer som et høydedrag mellom alle hverdagene, og våre forventninger til 17. mai er store. Nasjonaldagen er symbolet på hva vi har sammen – men det er de små øyeblikkene i hverdagen som bygger oss som mennesker og som utgjør grunnmuren i vårt samfunn.

Gjennom hverdagene bygger vi det som vi løfter frem i takknemlighet i dag.

En urolig verden gjør oss enda mer takknemlig for fred, frihet og demokrati som vi holder så høyt. Markeringen av frigjørings- og veterandagen 8. mai gir alltid rom for ettertanke, og i år som i fjor ga krigen i Ukraina tyngde til budskapet om å ikke ta friheten for gitt. Så håper jeg enda flere blir med og heiser flagget denne viktige dagen neste år - og at vi da også kan heise flagg for fred i Europa.

Når vi samles til feiring i dag tenker jeg på smått og stort som jeg får oppleve i Asker gjennom året - og særlig de ulike menneskene jeg møter.

Hver med sin historie, hver med sitt engasjement – slike møter inspirerer stort.

For noen uker siden ble Oscar Braadlie hedret med Kongens fortjenstmedalje for sin mangeårige innsats som sjelesørger og sykehusprest på Blakstad. En velfortjent heder for ekstraordinær innsats med et snitt på 700 samtaler i året gjennom 33 år. Det er mange møter med mennesker i sorg eller livskrise!

Sykehusprest Oscar er et bilde på hva ett menneske kan bety for andre, både som privatperson og gjennom sitt yrke og tjeneste for samfunnet.

Menneskemøter er ryggraden i mange av kommunens tjenester, som innen helse og omsorg, og oppvekst. Og Oscars engasjement uttrykker hvordan vi trenger hverandre, kraften i den gode samtalen, og hva det betyr for psykisk helse å stille opp for andre mennesker.

Livet byr på all slags vær, og det er selve livets gang at vi må gjennom tyngre perioder. Å miste er den uunngåelige baksiden ved å elske. Men å kunne snakke med noen om smerten kan gjøre den lettere å bære.

Noe annet som har berørt meg – og mange andre – dette året, er Demenskoret som vi fulgte på TV. En av deltakerne er fra Asker, og Nina Skarbø som er pårørende tok initiativ til et lokalt tilbud som nå er under oppstart. Hurum bo og omsorgssenter er allerede i gang med sitt unike huskor, som jeg fikk besøke på øving for noen uker siden.

Vi trenger meningsfulle opplevelser hele livet, og kanskje spesielt i en sårbar situasjon der sykdom snur opp-ned på alt. Så ser vi det vakre som oppstår når noen velger å bruke sine evner og sitt vesen for å styrke og glede andre, og slik får berøre mennesker på sin vei.

Slike initiativ fyller meg med håp. Vaclav Havel sier om håp at det er nesten like viktig som livet, uten håp når vi aldri våre mål.

Og nasjonaldagen kommer beleilig i en årstid som strømmer over av håp. Det er som om naturen roper til oss: Se, jeg var visnet, se jeg var knekt – her spirer jeg opp igjen! Våren er det nye livet som sprenger seg frem, det levende som vokser frem fra det døde, år etter år.

Mange av vekstene i min hage trenger litt omsorg og hjelp på veien frem; en pinne å støtte seg på, ny jord, gjødsel og litt frisering. Jeg kjenner meg både glad og nyttig når jeg gjør disse små grepene, selv om jeg skjønner at veksten – den er det ikke jeg som er herre over.

Og når jeg står der med hagesaksen i hånda og en rosenkvist mellom fingrene slår det meg:

Det er et sånt samfunn vi vil ha. Der vi behandler hverandre med nennsomme gartnerhender, hjelper hverandre å gro sterkere, gir hverandre den støttende pinnen eller hjelp til å luke vekk det visne. Slik sørger vi også for at det gror rundt oss. Og mange slike gartnerhender har vi heldigvis i askersamfunnet.

Du ska itte trø i graset.
Spede spira lyt få stå.
Mållaust liv har og e mening
du lyt sjå og tenkje på.
På Guds jord og i hass hage
er du sjøl et lite strå.

Einar Skjæråsen forfattet sine ord lenge før bærekraft ble et moteord. Men jeg synes strofene likevel uttrykker at bærekraft også handler om å behandle hverandre med respekt og varsomhet, slik vi også må gjøre med jorda og ressursene.

17. mai er fellesskapets store dag, men vi vet at selv i vårt fredfulle land lever mange på siden av felleskapet, og tar av ulike årsaker ikke del i hurraropene. Selv barn og unge kan oppleve 17. mai som en vanskelig dag der de ikke får innpass. Vi trenger alle å høre til! Tilhørighet til familie, venner, et lokalmiljø, en bygd og et land.

Et av våre sikreste vårtegn, er russen. På sitt beste er russetiden glede, felleskap og tilhørighet. Samtidig er det noen vonde skyggesider knyttet til ungdom og ekskludering.

Jeg siterer ofte fra kongens kloke nyttårstaler, det kjennes derfor spesielt og veldig rørende i denne sammenheng å kunne sitere fra hans barnebarn, vår alles russeprinsesse Ingrid Alexandra, som sa det slik i sin hilsen til russen for et par uker siden:

I russetiden er det viktig å huske på de som har opplevd utestengelse, mobbing eller de som av ulike grunner ikke har klart å fullføre videregående skole. Derfor håper jeg at alle husker på at det ikke er for sent å bli kjent med nye mennesker.

Jeg er så glad for at Asker-russen selv tok initiativ til russekro, og håper det kan bli en samlende møteplass også neste år. Det er flott at de unge selv tar tak, så vil vi voksne hjelpe til som best vi kan.

Og prinsessens påminnelse om at det aldri er for sent å bli kjent med nye mennesker, gjelder for oss alle.

Uansett om det er bevisst eller ikke, er grupperinger dessverre en del av det sosiale livet. Det er utrolig sårt å stå igjen på utsiden - uansett alder og livssituasjon. Enten det er som russ, i arbeidskollegiet, eller i nabolaget der foreldrepårene samles til 17. mailunsj, uten å tenke på naboen som er enslig eller barnløs.

Hver og en av oss kan ta grep for å inkludere i smått og stort, også på tvers av alder, slik Generasjonslekene på Føyka gjorde sist lørdag.

Hvis du tenker med deg selv: Nei, det er ikke noe vits at jeg gjør noe, for det er så mange som er utenfor. Vit at ditt bidrag monner! Og det er slik samfunnet vårt må bygges! Å gjøre noe for andre har grensesprengende kraft. Ditt smil og vennlighet kan løfte dagen til noen andre – og tenk hvor verdifullt at en person får det bedre! Så våg å inviter, vær den som inkluderer, selv om det bryter med vaner og preferanser!

En liten handling kan gi store ringvirkninger, og det er mange måter å ta medansvar for fellesskapet på. Kanskje sitter vi også selv med løsningen på et problem? Som da en innbygger for noen år siden klaget til meg på tagging i nærområdet, og ba kommunen ordne opp - men ringte meg strålende fornøyd neste morgen fordi hun kom på at dette kunne hun selv fikse. Sammen med naboen hadde hun ved hjelp av stige og maling fjernet taggingen. «Så kan kommunen prioritere viktigere oppdrag,» sa hun. Det er å være en medborger.

Det siste året har vi alle kjent på en mer krevende økonomisk hverdag. En strammere økonomi preger også kommunen, og det er begrenset hva det offentlige maskineriet kan få til i årene som kommer. Vi kan ikke lenger tufte *alle* våre forventninger til det gode liv på velferdsstatens ordninger. Men et bærekraftig velferdssamfunn bygger vi gjennom deltakelse, og en innstilling der vi spør: Hva kan vi bidra med for hverandre?

17. mai er et glimrende eksempel på gode krefter som løfter i flokk - rett og slett en av årets største dugnader. Vi har mange ressurser i vårt lokalsamfunn. Det ser vi i dag – men det viser seg hver dag gjennom hele året, der lag, foreninger, bedrifter og enkeltpersoner bidrar med sine ressurser.

Takk til deg som tar stigen og malerkosten fatt – både konkret og symbolsk – i ditt lokalmiljø.

Takk til deg som setter spor, og hjelper andre mennesker å vokse frem.

Takk til hver og en som bidrar til at Asker er et godt sted å leve.

Og er det ikke takknemlighet som gjør at vi med bevende hjerte KAN synge JA vi elsker? For det er nøkkelordene vi roper ut i dag.

Ja! Et positivt ladet ord som favner alt.

Vi! Selve ordet som definerer felleskap – som inkluderer oss alle.

Elsker! Et sterkt ord – men en kjærlighetshandling som trumfer alt.

Bjørnstjerne Bjørnson sier det slik:

«Alt som lever, er underlagt
kjærlighetens gjenskapermakt.»

Strofen skrev han i 1860, året etter at han skrev nasjonalsangen. Budskapet er like aktuelt i dag. For kanskje er det kjærligheten til våre medmennesker som skaper lyst og motivasjon for å bidra til lokalsamfunnet vårt?

«Alt som lever, er underlagt kjærlighetens gjenskapermakt.»

I dette ligger det mye kraft.

La Bjørnsons budskap stå igjen fra denne festdagen og følge oss inn i hverdagen.

Gratulerer med dagen!